

Konkurences padome

2015.gada publiskais pārskats

SATURA RĀDĪTĀJS

KONKURENCES PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJAS UZRUNA.....	3
I. PAMATINFORMĀCIJA	4
1.1. Konkurences padomes struktūra.....	5
II. KONKURENCES PADOMES DARBĪBAS REZULTĀTI 2015.GADĀ.....	6
2.1. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi.....	7
<i>Piemērotie naudas sodi</i>	<i>8</i>
2.2. Tiesvedības	9
2.3. Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšana.....	10
<i>Aizliegtas vienošanās</i>	<i>10</i>
<i>Dominējošā stāvokļa jaunprātīga izmantošana</i>	<i>11</i>
2.4. Uzņēmumu apvienošanās kontrole	12
2.5. Tirgus uzraudzības.....	13
2.6. Normatīvo aktu pilnveidošana.....	14
<i>Valsts un pašvaldību ietekme uz konkurenci</i>	<i>14</i>
2.7. Starptautiskā sadarbība.....	15
III. KONKURENCES PADOMES PĀRVALDĪBA	17
3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	17
3.2. Personāls.....	18
<i>Personāla izglītošana</i>	<i>19</i>
3.3. Iestādes darbības uzlabošana.....	19
IV. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU.....	20
<i>Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi</i>	<i>20</i>
<i>Sabiedrības līdzdalība.....</i>	<i>22</i>
V. PLĀNI 2016.GADAM	22

KONKURENCES PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJAS UZRUNA

Publiskajā pārskatā ik gadu apkopojam, ko esam darījuši, lai Latvijas iedzīvotāji varētu ne vien iegādāties labas kvalitātes preces un pakalpojumus pietiekamā izvēlē un par tirgus situācijai atbilstošām cenām, bet arī varētu veidot savu uzņēmējdarbību vienlīdzīgas konkurences apstākļos.

Šogad līdztekus kvalitatīvam sava darba novērtējumam spērām soli tālāk un aprēķinājām konkrētu, skaitlisku rezultātu. Trīs gadu periodā Konkurences padomes darbs ik gadu sabiedrībai ir devis ieguvumu vidēji 51 miljona eiro apmērā. Tas nozīmē, ka katrs iestādes darbības finansēšanai atvēlētais viens eiro no valsts budžeta ir radījis pienesumu aptuveni 52 eiro apmērā.

Aprēķinām mēs īpaši Latvijai pielāgojām starptautiski atzītu metodoloģiju, kuru izstrādājusi OECD, kā arī izmanto Lielbritānijas, ASV un citas pasaulē profesionāli augsti vērtētas konkurences uzraudzības iestādes. Tā pamatā ir pieņēmums, ka jebkuri iespējamie zaudējumi, kas patērētājiem netiek nodarīti, jo konkurences iestāde nepieļauj vai novērš konkrētus pārkāpumus, ir sabiedrības ieguvums.

Šāds rezultāts ir spēcīga motivācija turpmākajam darbam. 2016.gadā bargi vērsīsimies pret smagākajiem pārkāpumiem, bet mazākiem piemērosim operatīvākus risinājumus. Izstrādāsim vadlīnijas, lai uzņēmumi labāk izprastu savas tiesības. Mācīsim iepirkumu rīkotājus cīnīties pret Latvijā visizplatītāko pārkāpumu – iepirkumu karteljiem. Uzraudzīsim, lai konkurences kropļojumus neradītu valsts un pašvaldību darbības. Sadarbosimies ar citām iestādēm Latvijā un pasaulē, lai problēmas tirgos risinātu kompleksi. Apgūsim savus jauniegūtos pienākumus mazumtirgotāju, kā arī valsts un pašvaldību uzņēmējdarbības kontrolē. Meklēsim jaunas metodes, kā strādāt vēl labāk un efektīvāk.

Un – mums ir vajadzīgs jūsu atbalsts. Ziņojiet par pārkāpumiem, ja tos redzat. To iespējams izdarīt arī anonīmi. Vērsiet uzmanību uz likumiem vai noteikumiem, kas neļauj vienlīdzīgi konkurēt. Kopīgiem spēkiem tirgus nepilnības varēsim novērst ātrāk un mērķtiecīgāk.

Jūsu

Skaidrīte Ābrama,
Konkurences padomes priekšsēdētāja

I. PAMATINFORMĀCIJA

Latvijas Republikas Konkurences padome ir tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā un īsteno valsts politiku konkurences attīstības un aizsardzības jautājumos. Konkurences padomes neatkarība, veicot izmeklēšanas un pieņemot lēmumus, ir noteikta Konkurences likumā.

Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus konkurences saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai sabiedrības interesēs.

Konkurences padomes uzdevumi un tiesības ir noteiktas Konkurences likumā, Reklāmas likumā, Eiropas Padomes regulā Nr.1/2003 „Par konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 81. un 82.pantā”, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumos Nr.795 „Konkurences padomes nolikums” un citos normatīvajos aktos.

Ar savu darbību iestāde īsteno budžeta programmas „Godīgas konkurences nodrošināšana, iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzība” (26.00.00) apakšprogrammu „Konkurences politikas ieviešana” (26.02.00).

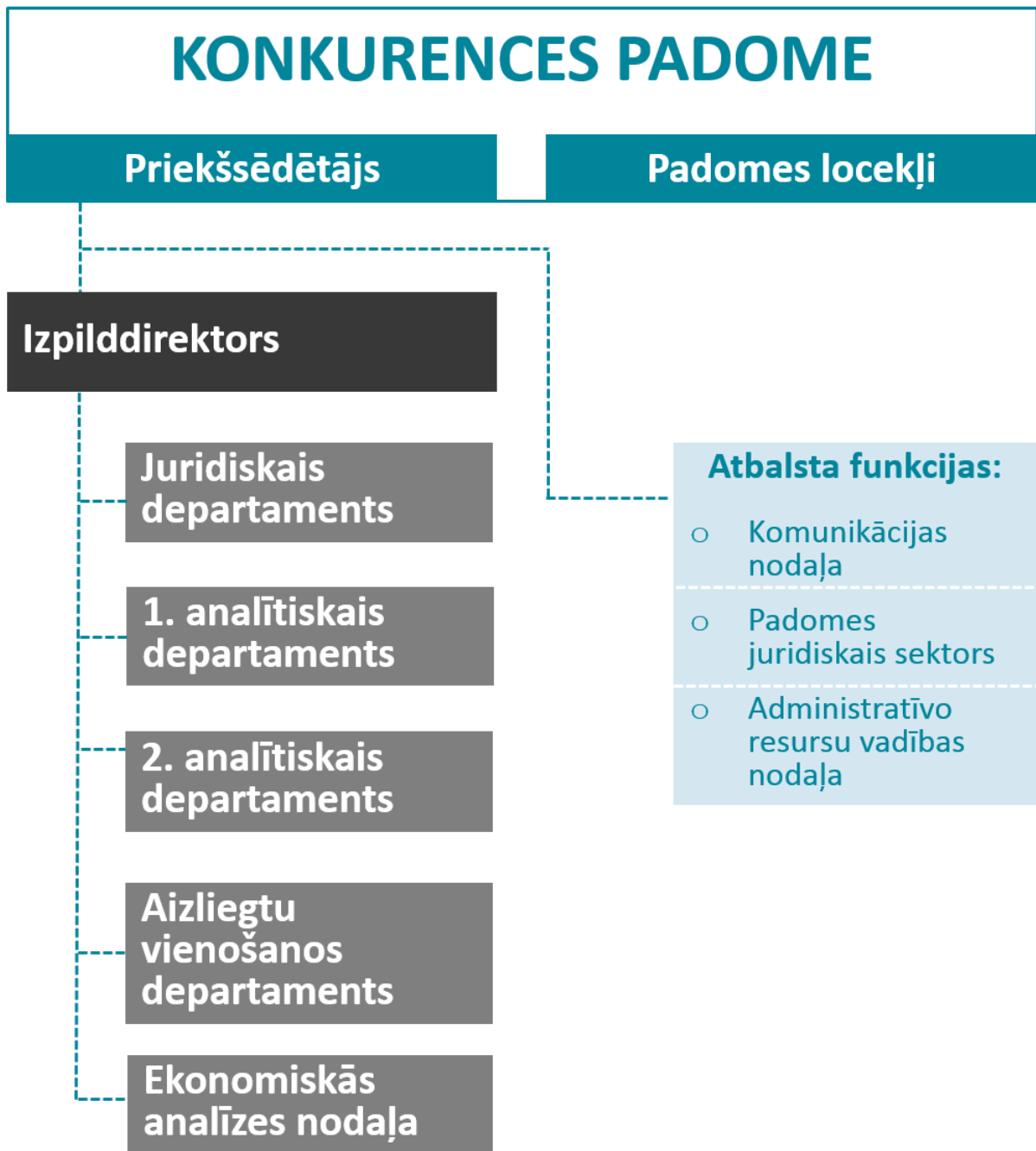
Konkurences padomes uzdevumi:

1. Nodrošināt konkurenci regulējošo tiesību aktu visaptverošu piemērošanu, lai:
 - tirgus dalībnieki neslēgtu aizliegtas vienošanās;
 - apvienošanās gadījumā nenotiktu tādas izmaiņas konkrētajā tirgū, kas varētu negatīvi ietekmēt patērētājus un citus tirgus dalībniekus;
 - tirgus dalībnieki neizmantotu ļaunprātīgi savu dominējošo stāvokli, tādējādi negatīvi ietekmējot citus tirgus dalībniekus un patērētājus;
 - tirgus dalībnieki neizplatītu tādu maldinošu reklāmu, kura būtiski ietekmē konkurenci kopumā;
2. Atbilstoši Konkurences padomes kompetencei veicināt konkurenci tajos tirgos, kur konkurences nav vai tā ir ierobežota;
3. Nodrošināt, lai citu valsts institūciju izstrādātie normatīvie akti nodrošinātu konkurences aizsardzību, saglabāšanu un attīstību;
4. Nodrošināt, lai sabiedrība saņemtu plašu informāciju par konkurences ietekmi uz tirgus darbību un iedzīvotāju labklājību;
5. Nodrošināt, lai Latvijas intereses tiktu pilnvērtīgi pārstāvētas attiecīgajās Eiropas Savienības un starptautiskajās organizācijās.

Konkurences padomes darbības virziens – konkurences politikas īstenošana – ir iedalāms divos apakšvirzienos. Pirmais apakšvirziens, konkurences aizsardzība, ietver tirgus dalībnieku un sabiedrības kopumā aizsardzību no tirgus koncentrācijas nelabvēlīgām sekām un konkurences tiesību pārkāpumiem. Otrais apakšvirziens, konkurences kultūras attīstība, ietver ieteikumu sniegšanu par administratīvo barjeru mazināšanu, patērētāju, tirgus dalībnieku, valsts un pašvaldību institūciju informēšanu par konkurences tiesību būtību un piemērošanu, to izglītošanu par konkurences pārkāpumu būtisko kaitējumu sabiedrības interesēm, šādi jau preventīvi mazinot pārkāpumu rašanās riskus.

Šo darbības virzienu ietvaros 2015.gadā Konkurences padome bija izvirzījusi noteiktas prioritātes – atklāt un novērst smagākos Konkurences likuma pārkāpumus (karteļa vienošanās un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu), veikt plašas tirgus uzraudzības aktivitātes un turpināt stiprināt sadarbību ar valsts un pašvaldību iestādēm, juridiskajiem birojiem, uzņēmumu asociācijām, kā arī mācību iestādēm. Tāpat Konkurences padome plānoja turpināt darbu pie iekšējo normatīvo aktu pilnveidošanas, iestādes darba un personāla vadības organizācijas uzlabošanas un starptautiskās darbības stiprināšanas.

1.1. Konkurences padomes struktūra

1.attēls. Konkurences padomes struktūras shēma

Lēmējinstītūcijas – Konkurences padomes – sastāvā ir tās priekšsēdētājs, kas vada iestādes darbu, un divi Konkurences padomes locekļi. Konkurences padomes priekšsēdētāju un Konkurences padomes locekļus pēc ekonomikas ministra ieteikuma amatā apstiprina Ministru kabinets. Priekšsēdētāja un padomes locekļu pilnvaru laiks ir pieci gadi, tāpat šīs amatpersonas iespējams iecelt amatā atkārtoti. Konkurences padomes priekšsēdētāja pakļautībā darbojas padomes struktūrvienības – Administratīvo resursu vadības nodaļa, Komunikācijas nodaļa un Padomes juridiskais sektors.

Izpildinstitūcijas – Izpilddirekcijas – darbu vada izpilddirektors, kas ir tieši pakļauts Konkurences padomes priekšsēdētājam. Izpilddirekcijas struktūrvienības – trīs analītiskie departamenti un Juridiskais departaments – izskata iesniegumus un izmeklē Konkurences likuma pārkāpumus, sagatavo atzinumus un lēmumu projektus, veic konkurences vides uzraudzību, nodrošina lēmumu tiesisko pienākumu izpildes kontroli un pārstāv Konkurences padomi tiesās. Ekonomiskās analīzes nodaļa nodrošina padziļinātu ekonomisko un ekonometrisku analīzi iestādes izpētēs.

II. KONKURENCES PADOMES DARBĪBAS REZULTĀTI 2015.GADĀ

2015.gadā Konkurences padome ir sasniegusi plānotos rezultātos rādītājus, kas iestādei noteikti budžeta apakšprogrammas „Konkurences politikas ieviešana” ietvaros (skat. 1. tabulu).

1. tabula. Konkurences padomes darbības rezultātie rādītāji

	Pasākuma/ darbības rezultāts aktivitāte	Plānotais rezultāti- vais rādītājs	Sasnieg- tais rezultāti- vais rādītājs
1.	Veikta iespējamo pārkāpuma lietu izmeklēšana/tirgu izpēte (lietu un tirgus uzraudzību skaits)	34	35
2.	Izvērtēta tirgus dalībnieku plānoto apvienošanas ietekme uz konkurences situāciju tirgos (lietu skaits)	15	20
3.	Sniegti konkurenci regulējošo normatīvo aktu skaidrojumi un priekšlikumi normatīvo aktu un to projektu pilnveidošanai (atzinumu skaits)	70	76
4.	Īstenoti sabiedrības izglītošanas un informēšanas pasākumi, tai skaitā preses konferences, tikšanās, semināri, apmācības (pasākumu skaits)	30	32
5.	Nodrošināta dalības OECD (sagatavoto dokumentu un pasākumu skaits)	6	6

Saskaņā ar plānoto Konkurences padome ir sniegusi gan tai uzticētos starpiestāžu, gan publiskos pakalpojumus: izskatījusi iesniegumus par Konkurences likuma un

Reklāmas likuma pārkāpumiem, sniegusi konsultācijas par konkurences tiesību jautājumiem, izskatījusi iesniegumus par tirgus dalībnieku paziņoto vienošanos, pieņēmusi lēmumus par tirgus dalībnieku apvienošanu, kā arī informējusi sabiedrību par konkurences aizsardzības un uzraudzības jomas jautājumiem.

2.1. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi

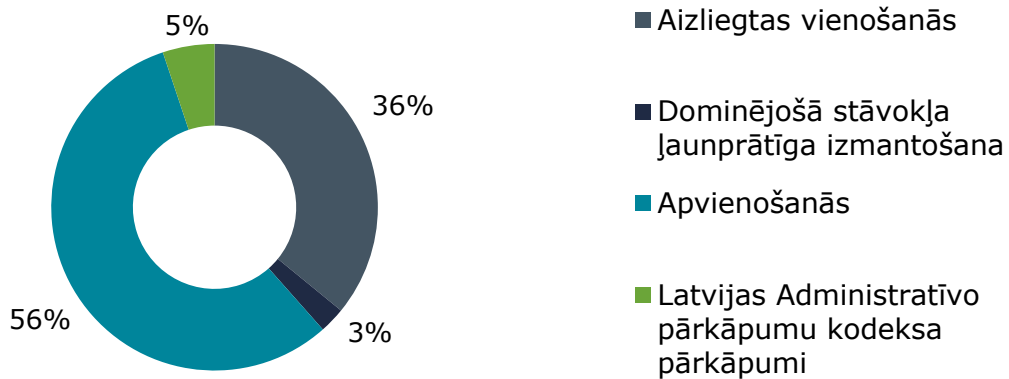
2.tabula. Lēmumu statistikas kopsavilkums:

Aizliegtas un paziņotas vienošanās	14
Konstatēts pārkāpums	5
Lietas izpēte izbeigta	5
Lietas neierosināšana	1
Izvērtēta paziņota vienošanās	3
Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	1
Konstatēts pārkāpums	1
Uzņēmumu apvienošanās	22
Apvienošanās atļauta	19
Apvienošanās atļauta ar saistošiem noteikumiem	1
Konstatēts pārkāpums (apvienošanās savlaicīga nepaziņošana)	2
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumi	2
Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgo prasību nepildīšana	2
Kopā	39

2015.gadā Konkurences padome pieņēma kopumā 39 lēmumus. Ar astoņiem lēmumiem tika konstatēti Konkurences likuma pārkāpumi, par kuriem kopumā 29 uzņēmumiem piemēroti naudas sodi 1 035 439,78 eiro apmērā.

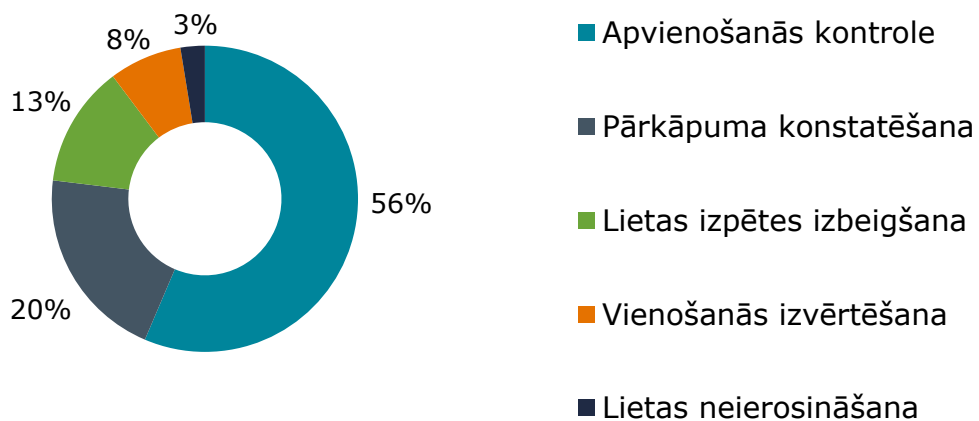
Divos gadījumos Konkurences padome piemēroja naudas sodus par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumu kopumā 7000 eiro apmērā, jo uzņēmumi atteicās pildīt Konkurences padomes likumīgās prasības.

Lēmumu procentuālais sadalījums pa pārkāpumu veidiem attēlots 2.attēlā.

2.attēls. Konkurences padomes 2015.gadā pieņemto lēmumu sadalījums pa pārkāpumu veidiem

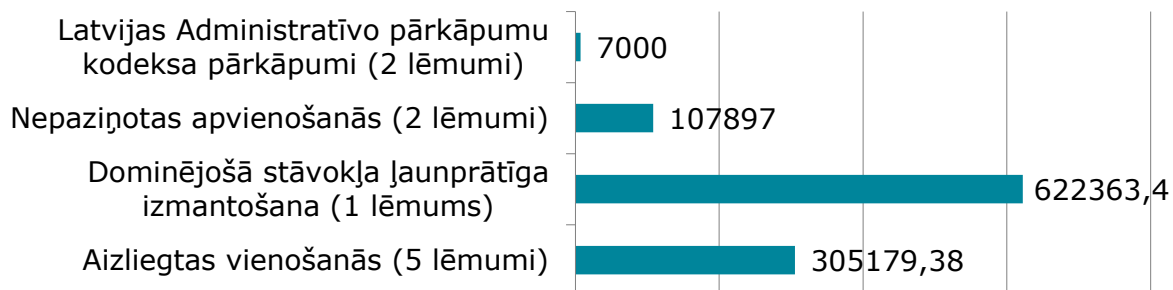
Lēmumi par Konkurences likuma pārkāpuma konstatēšanu 2015.gadā kopumā tika pieņemti astoņās lietās. Vienā gadījumā Konkurences padome lēma par lietas neierosināšanu, jo saņemtajā iesniegumā paustās bažas par iespējamām pārkāpumiem neapstiprinājās. Pieci lēmumi pieņemti par lietas izpēti izbeigšanu gadījumos, kad sākotnējā informācija liecināja par iespējamu Konkurences likuma pārkāpumu, taču izpēti gaitā tas netika pierādīts. 22 lēmumi saistīti ar apvienošanās, bet trīs ar vienošanās kontroli (skat. 3.attēlu).

3.attēls. 2015.gadā pieņemto lēmumu veidi, piemērojot Konkurences likumu

Piemērotie naudas sodi

2015.gadā kopumā 10 lēmumu ietvaros Konkurences padome ir piemērojusi naudas sodus 1 042 439,78 eiro apmērā (skat. 4.attēlu). Naudas sodi piemēroti 29 uzņēmumiem.

4.attēls. Piemēroto naudas sodu summa (eiro) sadalījumā pa pārkāpumu veidiem

Tirgus dalībniekiem par Konkurences likuma pārkāpumiem uzlikto naudas sodu apmērs pārskata periodā bija diapazonā no 700 līdz 622 363,40 eiro. Piemērotā soda lielums ir atkarīgs no attiecīgā tirgus dalībnieka iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, pārkāpuma smaguma, ilguma, izraisītajām sekām un citiem faktoriem.

Pārskata gada laikā diviem uzņēmumiem Konkurences padome ir piemērojusi sodu par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumiem – par Konkurences padomes likumīgo prasību nepildīšanu.

2015.gadā par Konkurences likuma un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumiem **valsts budžetā ieskaitīti** Konkurences padomes iepriekšējos gados un arī 2015.gadā piemērotie **naudas sodi 1 052 030 eiro apmērā**.

Līdz 2015.gada beigām nav samaksāti Konkurences padomes uzliktie naudas sodi **19 943 046,24 eiro** apmērā – nav beidzies to nomaksai atvēlētais laiks, ir uzsākta lēmuma par naudas soda uzlikšanu piespiedu izpilde, kuru veic zvērināts tiesu izpildītājs, vai arī lēmums ir pārsūdzēts un rit tiesvedība. Gadījumā, ja Konkurences padomes lēmums tiek pārsūdzēts, tā ietvaros piemērotais naudas sods uzņēmumam jāmaksā tikai pēc tiesvedības beigām, ja vien tiesa to neatceļ.

2.2. Tiesvedības

Konkurences padomes gala lēmumus par konkurences tiesību pārkāpumiem var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas. Attiecīgi nav pārsūdzami lēmumi par lietas ierosināšanu, par papildu izpēti uzsākšanu tirgus dalībnieku apvienošanās kontroles lietās un par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu.

No visiem Konkurences padomes 2015.gadā pieņemtajiem lēmumiem pārsūdzēti trīs, t.i., ar kuriem iestāde konstatēja Konkurences likuma pārkāpumus.

2015.gadā **tiesvedība tika izbeigta 16 lietās**, no kurām 15 tiesa atstāja spēkā Konkurences padomes lēmumu, bet vienā tiesvedība tika izbeigta un Konkurences padomes lēmums stājās spēkā pēc administratīvā līguma noslēgšanas ar uzņēmumu.

Starp īpaši būtiskiem pērn minami Konkurences padomei labvēlīgi tiesu spriedumi energobūvnieku kartelja lietā un dabasgāzes parādu atgūšanas lietā.

Tā Augstākā tiesa atzina par pamatotu Konkurences padomes lēmumu sodīt uzņēmumu SIA „Austrumu Energoceltnieks” par dalību 26 energobūvnieku kartelī, kas mērķlīgi sadārdzināja cenu kopumā vairāk nekā 300 iepirkumos.

Savukārt Administratīvās apgabaltiesas spriedums par pareizu un pamatotu atzina Konkurences padomes 2013.gada lēmumu, ar kuru AS “Latvijas Gāze” likts mainīt parādu atgūšanas praksi un piemērots naudas sodu 2,2 miljonu eiro apmērā par monopolstāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. AS “Latvijas Gāze” spriedumu pārsūdzējusi Augstākajā tiesā.

2015.gadā Konkurences padome **pirmo reizi noslēdza administratīvos līgumus** ar likumu pārkāpušiem uzņēmumiem **lietas izpētes gaitā vai pat pirms lietas ierosināšanas**.

Līdz šim administratīvie līgumi tika slēgti tikai tad, kad Konkurences padomes lēmums bija pārsūdzēts tiesā. Tie ļauj taupīt iestādes un tiesu resursus un paātrināt soda nomaksu. Savukārt uzņēmumiem parasti tiek samazināts naudas sods. Priekšnosacījums administratīvajam līgumam ir atbildības atzišana pārkāpumā, un pēc tā Konkurences padomes lēmums stājas spēkā.

Pērn administratīvais līgums lietas izpētes gaitā tika noslēgts ar Rīgas Brīvostas pārvaldi, kas apņēmas nomaksāt sodu un atjaunot velkoņu konkurenci ostā. Savukārt vēl pirms oficiālas lietas ierosināšanas administratīvais līgums tika noslēgts ar degvielas tirgotājiem, kas nebija savlaicīgi paziņojuši par apvienošanos.

2.3. Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšana

Aizliegtas vienošanās

Aizliegtas vienošanās ir īpaši smags konkurences tiesību pārkāpums, kas var nodarīt lielu un neatgriezenisku kaitējumu konkrētajam tirgum, patērētājiem un nereti ilgtermiņā arī pašiem pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem, kas, neizjutot konkurences spiedienu, zaudē konkurētspēju. Tāpēc aizliegtu vienošanos atklāšana un novēršana ir viena no galvenajām Konkurences padomes prioritātēm.

2015.gadā Konkurences padome ir pieņēmusi 11 lēmumus par iespējamām aizliegtām vienošanām. **Piecos gadījumos tika konstatēti pārkāpumi** – karteļa vienošanās – un **kopumā 26 uzņēmumiem** piemēroti **naudas sodi 305 179,38 eiro** apmērā. Vienā gadījumā Konkurences padome lēma par lietas neierosināšanu, jo saņemtajā iesniegumā paustās bažas par iespējamiem pārkāpumiem neapstiprinājās. Savukārt pieci lēmumi tika pieņemti par lietas izpētes izbeigšanu gadījumos, kad sākotnējā informācija liecināja par iespējamu Konkurences likuma pārkāpumu, taču izpētes gaitā tas netika pierādīts.

Visi pieci atklātie pārkāpumi ir īstenoti kā aizliegtas vienošanās starp publisku iepirkumu pretendentiem. Tā, piemēram, gada nogalē Konkurences padome lēma par karteļa vienošanos sodīt SIA “Optika un Diagnostika” un SIA “Arbor Medical Korporācija”, kas ir viens no medicīnas tehnikas nozares līderiem Latvijā. Uzņēmumi bija iesnieguši saskaņotus piedāvājumus sešos dažādu ārstniecības iestāžu medicīnas aprīkojuma iepirkumos, un tiem tika piemērots naudas sods attiecīgi 6440 un 59 670 eiro apmērā. Pārkāpuma rezultātā reāla konkurence starp šiem uzņēmumiem nenotika VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” mākslīgās plaušu ventilācijas iekārtas iepirkumā, SIA “Rīgas Dzemdību nams” medicīniskās ierīču un aprīkojuma iepirkumā, SIA “RSU Stomatoloģijas institūts” mutes, sejas

un žokļu ķirurģijas ierīču iepirkumā, SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" pacientu monitoru iepirkumā, Latvijas Lauksaimniecības universitātes veterinārmedicīnas iekārtu un aprīkojuma iepirkumā, kā arī SIA "Salaspils veselības centrs" *premium* klases ultrasonogrāfa iepirkumā.

Būtiski, ka četru pārkāpumu lietu ietvaros daļa uzņēmumu izvēlējās izmantot iecietības programmu – jau pēc lietas ierosināšanas atzīt savu atbildību pārkāpumā un informēt Konkurences padomi par to, kā aizliegtā vienošanās tika īstenota, vai sniegt informāciju par citām pārkāpuma epizodēm. Uzņēmumiem, kas sniedza izmeklēšanai būtisku informāciju, iecietības programmas ietvaros tika samazināts naudas sods, kā arī tiem netiks liegtas tiesības piedalīties publiskos iepirkumos.

Pārskata periodā Konkurences padome **29 uzņēmumiem izteikusi brīdinājumus** par iespējamu iesaisti kopumā **11 aizliegtu vienošanos epizodēs**.

Brīdinājumus, neuzsākot pārkāpuma lietas izmeklēšanu, Konkurences padome izsaka, ja iespējamais pārkāpums ir salīdzinoši neliels, uzņēmums apņemas to neatkārtot, kā arī iestādes resursi, kas nepieciešami pārkāpuma izmeklēšanai, var pārsniegt sabiedrības ieguvumu. Šādi saskaņā ar iestādes lietu prioritizācijas stratēģiju Konkurences padome var koncentrēt iestādes resursus tādu pārkāpumu izmeklēšanai un novēršanai, kas skar lielākās sabiedrības daļas intereses un var ietekmēt plašu tirgus dalībnieku loku. Parasti brīdinājums tiek izteikts, ja aizdomas skar ļoti nelielus uzņēmumus un mazus iepirkumus, turklāt nav pamata uzskatīt, ka uzņēmums šādi rīkojas regulāri. Konkurences padome saglabā informāciju par izteiktajiem brīdinājumiem, un, ja brīdinātais uzņēmums nākotnē atkārtoti nonāktu iestādes redzeslokā saistībā ar iespējamiem pārkāpumiem, tie tiktu izmeklēti kā pārkāpuma lieta.

Pārskata periodā Konkurences padome izvērtēja un atļāva **trīs uzņēmumu paziņotas vienošanās**. Visas vienošanās tika atļautas, jo tās sniedz ieguvumus gan patērētājiem, gan uzņēmumiem.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Jebkurā brīvā tirgū tirgus spēku ietekmē var izveidoties uzņēmumi, kas atrodas dominējošā stāvoklī. Šādu uzņēmumu tirgus vara dod tiem iespēju darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem, tomēr atrašanās dominējošā stāvoklī pati par sevi nav pārkāpums – aizliegta ir dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kavējot konkurentu ienākšanu vai darbību konkrētajā tirgū.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas novēršana ir īpaši svarīga mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kuriem negodīgā konkurence būtiski apgrūtina darbību tirgū. Būtiski tas ir arī patērētājiem, jo netiek pieļauta tirgus situācijai neatbilstošu cenu veidošana.

2015.gadā Konkurences padome ir noslēgusi vienu pārkāpuma lietu, kuras ietvaros konstatēts pārkāpums un ar pārkāpēju – Rīgas Brīvostas pārvaldi (RBP) – noslēgts administratīvais līgums, kas paredz, ka RBP par **dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu** un attiecīgi nodarīto konkurences kropļojumu valsts budžetā samaksās naudas sodu 622 363,40 eiro apmērā. Tāpat administratīvais līgums paredz, ka RBP pārtrauks komerciālu velkoņu pakalpojumu sniegšanu un

izbeigs vairāk nekā septiņus gadus ilgušo pretiesisko vēršanos pret privātajiem velkoņu pakalpojumu sniedzējiem.

Savukārt trīs gadījumos Konkurences padome uzņēmumu strīdus palīdzējusi atrisināt pārrunu ceļā, bez pārkāpuma lietas rosināšanas. Tā pārrunu procesa rezultātā SIA "Dobeles namsaimnieks" mainīja noteikumus par ūdens skaitītāju uzstādīšanu, tādējādi nodrošinot iespēju privātajiem uzņēmējiem piedāvāt ūdens skaitītāju maiņas pakalpojumus. Pēc sarunu noslēgšanas ar Konkurences padomi SIA "ŪDEKA" izstrādāja jaunus līguma projektus par ūdenssaimniecības pakalpojumiem, tādējādi novēršot nevienlīdzīgus konkurences apstākļus ūdens skaitītāju noņemšanas/uzstādīšanas un plumbu noņemšanas/uzlikšanas tirgū Ventspilī. Savukārt atkritumu apsaimniekotājs SIA "Eco Baltia vide" mainīja nosacījumus, kuri attiecas uz vienošanos par papildpakalpojumiem, jo to neskaidrā formulējuma dēļ daļa klientu bija spiesti maksāt par pakalpojumiem, kurus nemaz neizmantoja.

Konkurences padome kā mediators maza apjoma un vieglu konkurences tiesību strīdu jautājumus risina jau kopš 2013.gada. Šāds pārkāpumu novēršanas veids sevi ir pierādījis kā efektīvs, jo novērš pārkāpumu salīdzinoši īsā laika posmā un taupa visu iesaistīto pušu resursus.

2.4. Uzņēmumu apvienošanās kontrole

Kopumā 2015.gadā Konkurences padome ir pieņēmusi 20 lēmumus par uzņēmumu apvienošanās. 19 gadījumos dota atļauja, bet vienā gadījumā apvienošanās atļauta, uzņēmumiem piemērojot saistošos noteikumus, kas novērš kaitējumu, ko šis darījums varētu nodarīt konkurencei.

Divos gadījumos Konkurences padome uzņēmumiem ir piemērojusi sodu par apvienošanās savlaicīgu nepaziņošanu.

Tā gada sākumā Konkurences padome par apvienošanās savlaicīgu nepaziņošanu SIA "LUKoil Baltija R" un SIA "Akselss" piemēroja sodu 104 397 eiro apmērā. Abi degvielas tirgotāji slēptā veidā darbojās kā viens uzņēmums jau kopš 2010.gada decembra un atļauju lūdza tikai 2015.gada sākumā. Savukārt SIA "VENTGĀZE" piemērots 3500 eiro liels naudas sods par savlaicīgi nepaziņotu apvienošanās ar SIA "VARIANTS", kas notika ārējo ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu būvniecības tirgū Latvijas teritorijā.

Gadījumos, kad apvienošanās var radīt kaitējumu konkurencei, Konkurences padome var noteikt saistošus noteikumus, kas šo kaitējumu novērš. Nosacījumi var ietekmēt uzņēmumu uzvedību, piemēram, sadarbību ar piegādātājiem, cenu izmaiņas vai atlaižu politiku. Tāpat ir iespējami nosacījumi, kas attiecas uz uzņēmumu struktūras maiņu vai sadalīšanu.

2015.gadā, atļaujot SIA „Vides investīcijas”, SIA „ZMK investīcijas” un SIA „Vides pakalpojumu grupa” apvienošanās, **Konkurences padome pirmo reizi iestādes praksē noteica struktūras maiņas nosacījumu**, liekot reorganizācijas ceļā nodalīt un nodot citiem īpašniekiem biznesa daļu, kas aptver sadzīves atkritumu savākšanu. Pildot šo nosacījumu, tika izveidots, nodots jauniem īpašniekiem un veiksmīgi uzsāka darbību jauns atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums – SIA "Pilsētvides serviss".

Uzraugot apvienošanās, Konkurences padomes galvenā prioritāte ir sabiedrības interešu aizsardzība, nepieļaujot pārmērīgu tirgus koncentrāciju un saglabājot izvēli patērētājiem. Vienlaikus iestāde tiecas nodrošināt tirgus dalībnieku ziņojumu ātru un kvalitatīvu izskatīšanu.

2015.gadā turpinājās jau 2014.gadā novērotā tendence, kad visvairāk apvienošanās notika starp nelielajiem degvielas mazumtirgotājiem, tā veidojot spēcīgāku konkurenci tirgus līderiem plašākā teritorijā. Tāpat samērā bieži apvienošanās notikusi starp pārtikas ražotājiem.

2.5. Tirgus uzraudzības

Tirgus uzraudzības ir būtisks konkurences veicināšanas un aizsardzības rīks – tirgus uzraudzību ietvaros iegūstot informāciju par mērķtiecīgi izvēlētiem tirgiem, Konkurences padome veic konkurences situācijas analīzi, nepieciešamības gadījumā izstrādā un iesniedz atbildīgajām institūcijām priekšlikumus konkurences situācijas uzlabošanai, kā arī pārbauda, vai uzraugāmajā tirgū netiek pārkāpts Konkurences likums.

2015.gadā Konkurences padome pabeidza 18 tirgus uzraudzības un monitoringus. Daļa no uzraudzībām ļāva Konkurences padomei iegūt informāciju, kas nepieciešama turpmāko darbību veikšanai – piemēram, lēmumam, vai nepieciešams uzsākt pārkāpumu izmeklēšanu. Ja uzraudzības ietvaros Konkurences padome ir ieguvusi informāciju, kas var būt noderīga arī plašākai mērķauditorijai, iestāde sagatavo un savā interneta vietnē publisko uzraudzības ziņojumus.

Tā pēc tirgus analīzes Konkurences padome elektroenerģijas tirgus atvēršanu konkurencei mājsaimniecību segmentā kopumā novērtēja pozitīvi. Vienlaikus iestāde secināja, ka tirgus attīstībai ir nepieciešams, lai patērētāji aktīvi izmanto savas tiesības meklēt un izvēlēties labāko piedāvājumu. Tāpat, lai arī nav ierobežojumu jaunu uzņēmumu ienākšanai tirgū, **uzņēmēju vēlmi sākt tirgot elektroenerģiju mājsaimniecībām var mazināt AS „Sadales tīkls” atrašanās dominējošā stāvokli un pārmērīgā sasaiste ar AS „Latvenergo”**, kas šim vēsturiski lielākajam tirgotājam varētu radīt konkurences priekšrocības.

Apbedīšanas pakalpojumus iedzīvotāji izmanto emocionāli grūtā brīdī, kad visbiežāk nav iespēju izvērtēt vairākus piedāvājumus. Patērētāju interešu aizstāvībai uzsāktajā tirgus uzraudzībā Konkurences padome konstatēja, ka konkurenci kropļo patērētāju neinformēšana par pakalpojuma izmaksām, apbedītāju pārmērīgā sasaiste ar slimnīcām, pašvaldību veidotu uzņēmumu darbība, daudzu apbedītāju izvairīšanās no nodokļu nomaksas un citas nepilnības. Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu, Patērētāju tiesību aizsardzības centru un Ekonomikas ministriju Konkurences padome **iniciēja apbedīšanas pakalpojumu regulējuma izstrādi un patērētāju informēšanu.**

Savukārt, aktualizējoties diskusijām par lielo telekomunikāciju uzņēmumu – SIA Lattelecom un SIA LMT – apvienošanu, Konkurences padome **veica iespējamā darījuma priekšizpēti un informēja par būtiskajiem riskiem.** Galvenās bažas rada uzņēmumu potenciālās un jau esošās konkurences likvidēšana interneta tirgus mājsaimniecību segmentā. Tāpat varētu tikt deformēta mobilo sakaru pakalpojumu tirgus struktūra, ar pakalpojumu kompleksa izveidi piešķirot vienam operatoram būtiskas priekšrocības un izveidojot praktiski nepārvaramu barjeru attīstībai citiem

operatoriem. Pastāv arī risks, ka Lattelecom sadarbības nosacījumos var diskriminēt citus operatorus, salīdzinot ar LMT.

2.6. Normatīvo aktu pilnveidošana

2015.gadā pēc vairāk nekā trīs gadus ilgušā **darba ar Konkurences likuma modernizēšanu** Saeimai izskatīšanai tika nodots likuma grozījumu projekts. Grozījumi tika izstrādāti, ņemot vērā OECD ieteikumus un konkurences tiesību piemērošanas labāko praksi.

Likuma grozījumu projekts paredz plašāku iecietības programmas piemērošanu, precīzāk definē izmeklēšanas pilnvaras Konkurences padomei, precīzē apvienošanās paziņošanas kritērijus un paredz valsts nodevu par apvienošanās izvērtēšanu, kā arī ietver citus jauninājumus

2015.gada maijā **Saeima pieņēma Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likumu**, kas, sākot ar 2016.gada 1.janvāri, aizstāj un precīzē līdz šim Konkurences likumā noteikto dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu.

Jaunais likums definē mazumtirgotājiem godīgas sadarbības principus ar pārtikas preču piegādātājiem, nosakot, lai mazumtirgotājs nepārliet savus izdevumus uz piegādātāju, ņem vērā piegādātāja iespējas izpildīt pasūtījumu un tiesības saņemt samaksu, kā arī neietekmē piegādātāja sadarbību ar citiem uzņēmumiem. Atsevišķi regulēta arī nepārtikas mazumtirdzniecība.

Lai samazinātu administratīvos šķēršļus un veicinātu konkurenci patērētāju interesēs, 2015.gada laikā Konkurences padome kopumā ir sniegusi **vairāk nekā 70 skaidrojumu (tai skaitā atzinumus par tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektiem dažādās likumdošanas procesa stadijās pēc normatīvā akta projekta izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē)**, kā arī spēkā esošiem tiesību aktiem, kas attiecas uz dažādām nozarēm, piemēram, publisku personu saimniecisko darbību, atkritumu apsaimniekošanu un citām.

Izvērtējot normatīvo aktu projektus, Konkurences padome tiecas novērst nepamatotas barjeras, prasības ienākšanai tirgū, atšķirīgus regulējumus, jo jebkādi nepamatoti ierobežojumi konkrētā tirgū negatīvi ietekmē konkurenci un ilgākā laika posmā – arī patērētājus.

Valsts un pašvaldību ietekme uz konkurenci

Valsts un pašvaldību uzņēmumi nereti savā darbībā izmanto administratīvo resursu sniegtās priekšrocības, kuru nav privātajiem uzņēmējiem. Turklāt saskaņā ar *in-house* principu valsts un pašvaldības var izmantot savus uzņēmumus, nerīkojot publisku iepirkumu. Tādējādi pastāv liels risks, ka šādi uzņēmumi kropļos tirgu un diskriminēs privāto biznesu.

2015.gadā Konkurences padome norādīja uz kaitējumu, ko tirgum nodara pašvaldību atkritumu apsaimniekotāju pieaugošā dominance un tirgu noslēgšana konkurencei, pašvaldību avižu izdošana un to darbība reklāmas tirgū, obligāto veselības pārbaužu organizēšana tikai pašvaldības veselības iestādēs, nodokļu priekšrocību piešķiršana publisko izklaides pasākumu rīkotājiem un citiem konkurences neitralitātes ignorēšanas gadījumiem.

Lai ierobežotu jaunu valsts vai pašvaldību uzņēmumu izveidi tirgos, kur jau veiksmīgi darbojas privātie, pēc Konkurences padomes rosinājuma **2015.gadā Valsts pārvaldes iekārtas likumā tika iestrādāts jauns nosacījums**. Tas paredz, ka pirms jauna biznesa uzsākšanas vai esošā paplašināšanas publiskai iestādei jākonsultējas ar Konkurences padomi un uzņēmēju asociācijām.

Pērn Konkurences padome 14 gadījumos norādīja uz kaitējumu, ko konkurencei var radīt normatīvais regulējums.

Pēc iestādes atzinuma Saeimā netika pieņemti grozījumi Pievienotās vērtības nodokļa likumā, kas **diskriminētu privātos koncertu un citu izklaides pasākumu rīkotājus**.

Savukārt par spīti Konkurences padomes negatīvajam atzinumam tika pieņemti grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā, **vēl vairāk samazinot privāto uzņēmumu iespējas darboties šai biznesā** un veicinot pašvaldības apsaimniekotāju monopolizāciju. Tāpat Rīgā, ignorējot Konkurences padomes iebildumus, tika pieņemti noteikumi, kas, nosakot jaunu nodevu par iebraukšanu Vecrīgā, rada papildu administratīvo barjeru, turklāt diskriminē mazākos taksometru pārvadātājus.

Lai normatīvie akti neierobežotu konkurenci, pērn Konkurences padome izdeva **vadlīnijas valsts un pašvaldību lēmumu pieņēmējiem**. Vienlaikus iestāde apzinās, ka vadlīnijas palīdz uzlabot zināšanas un izpratni, bet nenovērš ļaunprātīgu rīcību, tāpēc Latvijā ir nepieciešams konkurences regulējums, kas nepieļautu valsts un pašvaldību izraisītus konkurences kropļojumus.

2.7. Starptautiskā sadarbība

Iestādes starptautiskās sadarbības mērķis ir pilnībā izmantot iespējas, ko sniedz Konkurences padomes darbība Eiropas Savienības un pasaules konkurences iestāžu tīklos, bet noteiktās prioritātes – piedalīties normatīvo aktu izstrādē Eiropas Savienības līmenī, sadarboties ar Eiropas Komisiju un citu valstu konkurences aizsardzības iestādēm kopīgu lietu izmeklēšanā un pieredzes apmaiņā, kā arī veidot iestādes starptautisku atpazīstamību.

Konkurences padome aktīvi līdzdarbojas starptautiskās organizācijās un tīklos, no kuriem būtiskākie ir Eiropas konkurences tīkls, Starptautiskais konkurences tīkls un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD).

Eiropas konkurences tīkla (ECN) mērķis ir nodrošināt iespēju Eiropas Savienības dalībvalstu konkurences iestādēm diskutēt par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta (aizliegtas vienošanās) un 102.panta (dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) piemērošanu, kā arī veicināt sadarbību starp šīm iestādēm.

Pērn Konkurences padomes eksperti ECN darba grupu un vairāku tās apakšgrupu sanāksmēs apsprieda jautājumus par konkurences iestāžu sadarbības aspektiem un par informācijas apmaiņu lietu ietvaros, konkurences atbalsta pasākumiem (*advocacy*), komunikāciju, kartelu apkarošanu un elektronisko pierādījumu (*Forensic IT*) iegūšanu un to apstrādi, kā arī aplūkoja jautājumus par konkurences politikas īstenošanas aktualitātēm pārtikas, telekomunikāciju, finanšu un maksājumu pakalpojumu tirgū, e-komercijas jomā, farmācijas, transporta tirgū, enerģētikas un profesionālo pakalpojumu tirgū. Tāpat Konkurences padomes

pārstāvji piedalījās ar apvienošanas saistīto jautājumu darba grupā, kuras ietvaros sniedza viedokli par apvienošanās regulējuma grozījumu iniciatīvu, kā arī piedalījās ekspertu sanāksmē saistībā ar negodīgas tirdzniecības praksi.

Konkurences padomes pārstāvji kā eksperti piedalījās sodu noteikšanas un galveno ekonomistu darba grupā, Aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa padomdevēja komitejas sanāksmē saistībā ar grozījumiem EK regulā 773/2004 un ar to saistītiem paziņojumiem, Eiropas Savienības Tiesas lietas C-542/14 VM Remonts mutvārdu procesā, kā arī darbojās kā ziņotāji (*rapporteur*) EK Padomdevēju komitejā konkurences jomā. Viens Konkurences padomes eksperts pieredzes apmaiņas programmas ietvaros piedalījās EK Konkurences ģenerāldirektorāta **organizētajā apmācību un stažēšanās programmā**.

Starptautiskā konkurences tīkla (ICN) ietvaros tiek nodrošināta informācijas un pieredzes apmaiņa starp konkurences uzraudzības iestādēm no visas pasaules, tādējādi veicinot dinamisku dialogu, kas savukārt kalpo par pamatu vienotas izpratnes un pamatotu konkurences politikas principu izveidei.

2015.gadā Konkurences padomes pārstāvji piedalījās **Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD)** Konkurences komitejas un tās darba grupu sanāksmēs un sagatavoja kontribūcijas diskusijām par konkurences neitralitātes ievērošanu un labāko tirdzniecības noteikumu un cenas piemērošanu, kā arī piedalījās **Globālajā forumā** par konkurences jautājumiem.

Vērtējot Latvijas gatavību pievienoties OECD Konkurences komitejai, organizācija pērn izvērtēja Latvijas konkurences politiku un Konkurences padomes darbu. OECD **atzina Konkurences padomi par profesionālu un efektīvu institūciju** konkurences politikas ieviešanā un labākās starptautiskās prakses pārņemšanā, taču aicināja valsti stiprināt iestādes neatkarību un resursus.

Pērn pirmo reizi Konkurences padome tika iekļauta prestižajā *Global Competition Review* pasaules vadošo konkurences iestāžu reitingā, saņemot augsto trīs zvaigžņu novērtējumu. No apmēram 140 pasaules konkurences iestādēm reitingā tiek iekļautas 36, kas atzītas par vadošajām savu darba rezultātu un organizācijas efektivitātes dēļ.

Pārskata periodā Konkurences padomes priekšsēdētāja piedalījās ikgadējā **ANO Tirdzniecības un attīstības konferences** (UNCTAD) organizētā starpvaldību konkurences tiesību un politikas ekspertu (IGE) darba grupas daudzdienu sesijā. Latviju šajā konferencē pārstāvēja Konkurences padomes priekšsēdētājā **Skaidrite Ābrama**, kas kā **eksaminētāja** piedalījās valstu konkurences politikas izvērtēšanā, kā arī vairākās apaļā galda **diskusijās**, sniedzot Latvijas pieredzi konkurences politikas pilnveidošana.

Konkurences padome sadarbībā ar Ekonomikas ministriju Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības padomē ietvaros organizēja Eiropas Konkurences dienas **konferenci, kas pulcēja 170 dalībniekus** – pasaules vadošos konkurences tiesību ekspertus, ES konkurences uzraudzības iestāžu, Latvijas uzņēmēju, NVO un valsts pārvaldes iestāžu pārstāvjus, kā arī tiesnešus un konkurences tiesību juristus.

Konferenci atklāja EK konkurences komisāre Margrēte Vestāgere. Klātesošos uzrunāja profesori Elisone Džonsa (*Alison Jones*), Eleanora M. Foksa (*Eleanor M. Fox*), Viljams E. Kovačičs (*William E. Kovacic*), V. Maikls Krāmers (*W. Michael Kramer, JD, CFE*) un citi pasaulē vadošie konkurences tiesību pētnieki.

Tāpat 2015.gadā Rīgā Konkurences padome rotācijas kārtībā organizēja XII ikgadējo Baltijas valstu konkurences konferenci, kurā tikās speciālisti no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, kā arī Somijas, Zviedrijas, Polijas, Austrijas un Vācijas konkurences iestādēm.

III. KONKURENCES PADOMES PĀRVALDĪBA

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Kopumā apakšprogrammā „**Konkurences politikas ieviešana**” 2015.gadā Konkurences padomes Dotācija no vispārīgajiem ieņēmumiem veidoja 1 081 000 eiro, t.sk. dotācija maksājuma veikšanai starptautiskajās organizācijās un programmās (kārtējā dalībmaksa OECD) 11 000 eiro (skatīt 3.tabulu).

Papildus Konkurences padomei tika piešķirts valsts budžeta transferts 13 000 eiro apmērā, lai nodrošinātu iestādes līdzdalību Valsts kancelejas projektā Darbs valsts pārvaldē ietvaros, nodrošinot darba samaksu vienai amatpersonai.

Pārskata gada apstiprinātie izdevumi ir 1 094 000 eiro, to izpilde 1 091 000 eiro. 2015.gadā Konkurences padome ir apguvusi 99.73% no iestādei paredzētā finansējuma.

3.tabula. Finansējums Konkurences padomes pamatdarbības īstenošanai (eiro)

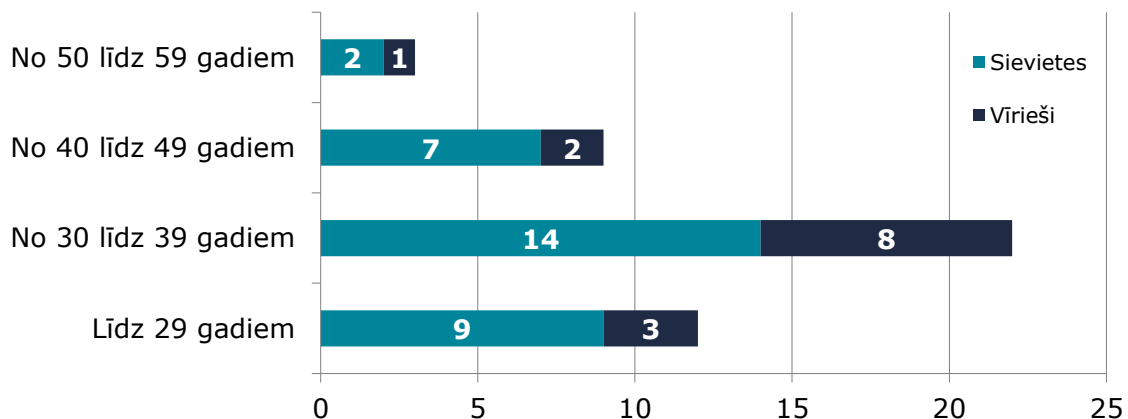
Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 061 275	1 094 258	1 094 258
1.1.	dotācijas	1 059 395	1 080 976	1 080 976
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 880		
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
1.5.	Valsts budžeta transferti		13 282	13 282
2.	Izdevumi (kopā)	1 047 896	1 094 258	1 091 123
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 038 808	1 077 478	1 074 403
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 028 008	1 066 465	1 063 603
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	10 800	11 013	10 800
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	9 088	16 780	16 720

3.2. Personāls

2015.gadā Konkurences padomē bija 49 amata vietas, no kurām 40 bija valsts civildienesta ierēdņu amata vieta, bet pārējās deviņas – darbinieku amata vietas.

Faktiskais iestādē nodarbināto skaits 2015.gada nogalē bija 46 cilvēki, no kuriem 37 bija valsts civildienesta ierēdņi, bet deviņi – darbinieki.

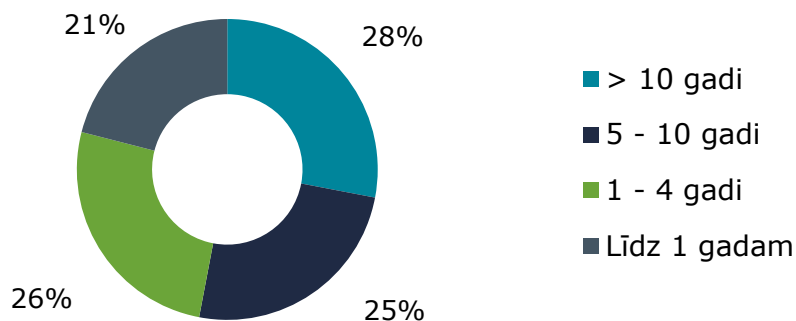
2015.gadā Konkurences padomē 68 % darbinieku bija sievietes un 32 % – vīrieši (skat. 6.attēlu). Darbinieku vidējais vecums pārskata gada nogalē bija 35 gadi.

6.attēls. Personāla skaits sadalījumā pa vecuma un dzimuma grupām

2015.gadā valsts civildienesta attiecības tika uzsāktas ar pieciem ierēdņiem un darba tiesiskās attiecības uzsāktas ar pieciem darbiniekiem. 2015.gadā no amata tika atbrīvoti seši ierēdņi un četri darbinieki.

Pārskata gada beigās apmēram puse darbinieku iestādē bija nostrādājuši vairāk nekā piecus gadus. Darbinieku sadalījumu pēc iestādē nostrādātā laika skat. 7.attēlā.

7.attēls. Darbinieku sadalījums pēc Konkurences padomē nostrādātā laika

2015.gada beigās organizētajā novērtēšanā, izmantojot vienoto valsts pārvaldes darba izpildes novērtēšanas sistēmu NEVIS, 88% darbinieku darbības rezultātu novērtējums bija „ļoti labi” un „labi”, bet 10% – „teicami”. Novērtēšanas rezultāti tiek izmantoti darbinieku profesionalitātes analīzei, t.sk. kategoriju pārskatīšanai, nākamā perioda mācību plāna sastādīšanai. Organizējot apmācības tiks piesaistīti gan ārējie pasniedzēji, gan arī pieredzējušākie iestādes darbinieki.

Personāla izglītošana

2015.gadā 44 no 46 Konkurences padomes darbiniekiem bija augstākā izglītība un 74 % strādājošie bija ieguvuši maģistra grādu. Vairākiem ierēdņiem ir iegūtas divas augstākās izglītības.

Ņemot vērā iestādes darbības specifiku, vairumam darbinieku ir jurista vai ekonomista izglītība. Pārējie ieguvuši izglītību inženierzinātnēs, vadības zinātnē, komunikācijas zinātnē u.c.

2015.gadā pēc darbības rezultātu novērtēšanas tika apzinātas nepieciešamās mācības. Tā Konkurences padomes darbinieki apmeklēja mācības par tādām tēmām kā projektu vadība, mediācija un citas alternatīvas strīdu risināšanas metodes, prezentēšanas prasmes, interešu konfliktu novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika u.c.

3.3.Iestādes darbības uzlabošana

Konkurences padome savā darbībā ievēro labas pārvaldības principus, kas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Tiecoties uzlabot iestādes sniegumu, Konkurences padome meklē veidus, kā pēc iespējas efektīvāk izmantot tās rīcībā esošos iekšējos un ārējos resursus.

Konkurences padome savus resursus primāri izmanto smagāko konkurences tiesību pārkāpumu atklāšanai un novēršanai, aizsargājot plašas sabiedrības intereses. Tomēr arī nelieli pārkāpumi veido konkurences vidi un ir būtiski tajos iesaistītajiem uzņēmumiem, tāpēc to risināšanai Konkurences padome izmanto alternatīvas, bet ne mazāk preventīvas metodes – brīdinājumus un mediācijas jeb pārrunas.

2015.gada laikā iestāde **29 uzņēmumiem izteica brīdinājumus** par iespējamu iesaisti kopumā **11 aizliegtu vienošanos epizodēs**. Brīdinājumus, neuzsākot formālu izmeklēšanu, Konkurences padome izsaka, ja iespējamais pārkāpums ir neliels, nav bijis atkārtots un uzņēmums apņemas to neatkārtot, kā arī iestādes resursi, kas nepieciešami pārkāpuma izmeklēšanai, var pārsniegt sabiedrības ieguvumu. Savukārt pārrunu procedūras ceļā tiek risināti mazāki dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas gadījumi.

2015.gadā Konkurences padome **izveidoja Ekonomiskās analīzes nodaļu**. Jaunā struktūrvienība ir būtisks solis, lai stiprinātu un padziļinātu ekonomisko un ekonometrisko analīzi iestādes izpētēs un sāktu izmantot tā dēvēto “karteļu skrīninga metodi” pārkāpumu atklāšanai. Līdztekus aktīvai iesaistei izmeklēšanās un tirgus uzraudzībās viens no pirmajiem jaunās nodaļas darbiem bija aprēķināt,

kādu ieguvumu Latvijas sabiedrībai dod Konkurences padomes darbs. Ekonomisti aplēsa ietaupījumu, kas rodas, jo sabiedrība nepārmaksā to pārkāpumu dēļ, kurus novērsusi Konkurences padome, un aprēķināja, ka **pēdējo trīs gadu laikā katrs viens eiro iestādes budžetā ir devis sabiedrībai 52 eiro lielu ieguvumu.**

Veidojot ētisku un tiesisku darba vidi, Konkurences padome ir pilnveidojusi **fizisko personu datu aizsardzības kārtību.** Savukārt, lai uzlabotu ierobežotas pieejamības informācijas (IPI) kontroles sistēmu iestādē, tika izstrādāta un apstiprināta **IPI politika,** kā arī pilnveidota **pretkorupcijas novēršanas iekšējā kontroles sistēma.**

Veicinot labas pārvaldības principu un izpētes lietu virzības procedūras uzlabošanu, 2015.gadā Konkurences padome ir ieviesusi jaunu dokumentu vadības sistēmu Namejs, kas laika gaitā ir papildināta ar plašākām funkcijām, piemēram, e-dokumentu sagatavošanu.

IV. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Viens no būtiskākajiem Konkurences padomes uzdevumiem ir konkurences veicināšana, uzlabojot sabiedrības izpratni par konkurences tiesībām un pārkāpumu ietekmi un uzņēmējdarbības vidi un patērētājiem.

Situācijā, kad pieaug sabiedrības informētība par konkurences tiesību normām un to būtību, palielinās arī neapmierinātība ar konkurences tiesību pārkāpējiem, tādējādi veicinot uzraugošās institūcijas iespējas atklāt vai jau laikus preventīvi novērst likuma pārkāpumus.

Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Būtisks komunikācijas kanāls Konkurences padomes saziņai ar tās mērķauditoriju ir iestādes **interneta vietne** www.kp.gov.lv. Tajā nodrošināta pieeja visiem iestādes pieņemtajiem lēmumiem, kā arī saistītajiem tiesu spriedumiem. Tāpat vietnē nodrošināta iespēja ziņot par pārkāpumiem, turklāt ziņojumu iespējams iesniegt anonīmi.

Par pieņemtajiem lēmumiem un aktualitātēm konkurences uzraudzības jomā Konkurences padome regulāri **informē plašsaziņas līdzekļus,** jo katrs pieņemtais lēmums attiecas ne vien uz konkrēto situāciju un tirgus dalībniekiem, bet arī uz konkurences vidi kopumā. Publiskajā vidē pieejama informācija par konstatētiem pārkāpumiem uzskatāmi parāda nelikumīgas rīcības sekas, tādējādi veicinot sabiedrības izpratni un tiesisku rīcību.

Lai skaidrotu konkurences situāciju un tendences dažādos preču un pakalpojumu tirgos, iepriekš izvērtējot informācijas nozīmīgumu plašākai sabiedrībai, Konkurences padome informē plašsaziņas līdzekļus par tās veikto tirgus uzraudzību un pētījumu rezultātiem.

Kopumā 2015.gada laikā Konkurences padomes ir sagatavojuši 77 preses relīzes latviešu valodā un 23 angļu valodā, savukārt interneta vietnē www.kp.gov.lv ievietotas 109 ziņas.

2015.gadā Konkurences padome ierosinājusi publikācijas, ir sniegusi informāciju publikācijām vai pieminēta publikācijās kopumā aptuveni 90 Latvijas drukātajos un elektroniskajos medijos.

Konkurences padome kopumā plašsaziņas līdzekļos minēta 1614 reizes.

Lai plašāk skaidrotu lēmumus, kas ir īpaši būtiski tirgiem un patērētājiem, Konkurences padome regulāri organizē **preses konferences**.

Skaidrojot konkurences tiesību būtību, Konkurences padomes eksperti **sniedz lekcijas un vada seminārus** gan atsevišķu uzņēmumu darbiniekiem, gan Latvijas augstāko mācību iestāžu studentiem, gan valsts un pašvaldību darbiniekiem.

Konkurences padome savā ikdienas darbībā aizvien biežāk saskaras ar konkurences kropļojumiem, kas radušies valsts un pašvaldības rīcības dēļ. Tā, neizvērtējot lēmuma sekas uz konkurenci, valsts un pašvaldības dibina savus uzņēmumus, tiem nodrošinot konkurences priekšrocības, vai pieņem konkurenci ierobežojošus lēmumus. Lai veicinātu valsts un pašvaldības lēmumu pieņēmēju izpratni par konkurenci, iestāde gada nogalē publiskoja Konkurences novērtēšanas vadlīnijas, kā arī organizēja semināru, kurā piedalījās gan Konkurences padomes pārstāvji, gan ārvalstu eksperti.

2016.gada 1. janvārī stājās spēkā Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums, kas līdzsvaro mazumtirgotāju un piegādātāju tirgus varu. Lai uzņēmējus iepazīstinātu ar jaunā likuma normām un tā piemērošanas interpretāciju, iestāde sagatavoja vadlīnijas, skaidrojošu infografiku, kā arī gada nogalē rīkoja semināru.

Ikdienas darba ietvaros Konkurences padomes darbinieki juridisko pakalpojumu biroju pārstāvjiem, uzņēmējiem un citiem interesentiem rakstiski, telefoniski vai iestādes noteiktajos apmeklētāju pieņemšanas laikos klātienē sniedz **konsultācijas par konkurences jautājumiem**. 2015.gada laikā sniegtas vairāk nekā 200 konsultācijas.

2015.gadā Konkurences padome turpinājusi informēšanu par būtiskākajiem konkurences politikas jaunumiem, izmantojot dažādus kanālus. Papildu tradicionālajiem komunikācijas kanāliem 2015.gadā iestāde komunicēja globālajā mikroblogošanas vietnē **Twitter (@KPgovLV)**, tā nodrošinot atvieglotu atgriezenisko saiti ar auditoriju un ļaujot nepastarpināti un ātri uzdot jautājumus par konkurences tiesību aktualitātēm.

Gada sākumā Konkurences padome publicēja izglītojošu **video par karteljiem Latvijā** – to nodarīto postu, iespējām ziņot par pārkāpumu, kā arī par iespējām izmantot iecietības programmu. Video paredzēts kā informatīvs uzskates materiāls Konkurences padomes organizētos semināros, lekcijās vai konferencēs, kā arī tas ir pieejams jebkuram interesentam gan Konkurences padomes mājas lapā, gan interneta vietnē youtube.com.

Tieši publisko iepirkumu rīkotāji, strādājot ar saņemtajiem pretendentu piedāvājumiem, var pirmie pamanīt, ja starp pretendentiem ir notikusi aizliegta vienošanās. Tāpēc Konkurences padome regulāri organizē seminārus publisko iepirkumu rīkotājiem, skaidrojot, kā šādus pārkāpumus atpazīt un kā atgūt nodarītos zaudējumus, ja pārkāpums ir noticis. Tā rezultātā 2015.gadā dubultojies saņemto iesniegumu skaits par iespējamiem iepirkumu karteljiem, kas saņemti tieši no publisko iepirkumu rīkotājiem vai citām valsts pārvaldes iestādēm, kuru rīcībā nonākusi informācija par iespējamiem konkurences tiesību pārkāpumiem.

Sabiedrības līdzdalība

Konkurences politikas izstrādē un kultūras veidošanā būtiska loma ir Konkurences padomes **sadarbībai ar nevalstisko sektoru**, proti, uzņēmējiem un to profesionālajām apvienībām, pilsonisko sabiedrību. Informācijas apmaiņa normatīvo aktu izstrādes gaitā ļauj laikus novērst iespējamās nepilnības, savukārt konsultācijas par spēkā esošajām tiesību normām nodrošina to izpratni un ievērošanu.

Uzņēmumu ziņojumi par iespējamiem konkurences tiesību pārkāpumiem ir neatsverams informācijas avots, kas palīdz Konkurences padomei konstatēt un novērst tirgus kropļojumus.

Tāpat 2015.gadā tika izstrādāts un publiskots **rekordliels vadlīniju skaits** – kopumā sešas. Vadlīniju izstrādes gaitā Konkurences padome aktīvi **konsultējās** ar nozaru asociācijām. Tāpat pārskata gada laikā aktīva **sociālo partneru iesaiste** notika arī Konkurences likuma grozījumu un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma izstrādes gaitā.

2015.gada oktobrī Konkurences padomē norisinājās **Trešais juristu forums** – ikgadējās diskusijas starp iestādes un advokātu biroju pārstāvjiem. Pasākuma laikā konkurences eksperti un juristi, kas citkārt tiekas formālu lietu ietvaros, pārrunāja konkurences tiesību piemērošanas aktualitātes, kā arī atklātā sarunā meklēja risinājumus pastāvošajiem problēmjasautājumiem.

V. PLĀNI 2016.GADAM

Saskaņā ar darbības stratēģiju Konkurences padome savu darbību fokusēs trijos pamatvirzienos:

- smagāko pārkāpumu, pirmām kārtām karteļu un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas, atklāšana un pārkāpēju barga sodīšana;
- godīgas konkurences idejas veicināšana sabiedrībā, īpaši publisko personu vidū, tā sekmējot vienādus spēles nosacījumus visiem tirgus dalībniekiem;
- iestādes rīcībspējas stiprināšana un konkurences aizsardzības procesu efektīva vadība.

2016.gadā Konkurences padome īpaši pievērsīsies sekojošām aktualitātēm:

1. Brīdinājumi un pārrunas – risinājumi efektīvai mazāk smagu pārkāpumu novēršanai.
2. Latvijas un ES budžeta līdzekļu aizsardzība, apkarojot Latvijā izplatītāko pārkāpumu – karteļus iepirkumos.
3. Atbildīga apvienošanās uzraudzība – pirmsapvienošanās konsultācijas uzņēmumu ērtībai, ātra un klientorientēta ziņojumu izskatīšana.
4. Padziļinātas tirgus uzraudzības – konkurences, tirgus attīstības tendenču un barjeru uzņēmējdarbības uzsākšanai analīze Latvijas patērētājiem un tautsaimniecībai svarīgākajās nozarēs.
5. Zināšanas, kas aizsargā, – semināri uzņēmumiem, asociācijām, studentiem un valsts un pašvaldību iestādēm.

6. Normatīvās bāzes stiprināšana, izstrādājot noteikumus Konkurences likuma grozījumu ieviešanai un vadlīnijas par uzņēmumiem būtiskām tēmām.
7. Iestādes darbības uzlabošana, integrējot darbā projektu un kvalitātes vadības metodes un maksimāli izmantojot mūsdienīgu tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Kontakti

Konkurences padome

Brīvības iela 55, LV-1010, Latvija

Tālrunis: 67282865

Fakss: 67242141

E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

Interneta vietne: www.kp.gov.lv

[@KPgovLV](https://www.instagram.com/KPgovLV)

Piesakies un lasi par būtisko Tavās konkurences tiesībās!